

IŠŠŪKIAI, ATVERIANTYS GALIMYBES

NACIONALINĖ LIETUVOS
BIBLIOTEKŲ SAVAITĖ
2021 M. BALANDŽIO 23-29 D.

NAUJA REALYBĖ

NAUJOS FORMOS

2020 metų geriausiųjų vardai ir premijos skirtos šiems bibliotekininkams: **geriausio bibliotekininko** – Daliai Balčytytei; **geriausio bibliotekos vadovo** – doc. dr. Gintarei Tautkevičienei; **geriausio jaunojo bibliotekininko** – Gintautui Jazdauskui. „Tarp knygų“ redakcija, sveikindama laureatus, juos pakalbino.

IK Kokių minčių jums kelia bibliotekų šiandienos situaciją atspindintis Nacionalinės bibliotekų savaitės šūkis „Nauja realybė – naujos formos“ tebesitęsiančios pandemijos, šventinių apdovanojimų ir jūsų asmeninės patirties kontekste?

DALIA BALČYTYTĖ

Lietuvos aklųjų bibliotekos Informacinių išteklių skyriaus vedėja

Liuda Masio nuotr.

Šis daugiau kaip metus trunkantis mums visiems sudėtingas laikotarpis parodė, kad, susidūrus su iššūkiais ir sprendžiant iškilusias problemas, atsiveria ir naujos galimybės. Kiekviena duris uždariusi biblioteka ieškojo būdų, kaip pasiekti savo skaitytoją: pokalbiais

telefonu, virtualiais susitikimais, pristatydama knygas į namus. Mūsų biblioteką karantinas, galima sakyti, užaugino. Negalią turintys žmonės dažnai patiria socialinę atskirtį, išgyvena nepripažinimo ir atstūmimo jausmus, o pandemijos laikotarpis šiuos jausmus dar labiau paryškino. Todėl turėjome ieškoti kūrybiškų sprendimų, kad pasiektume kuo daugiau savo skaitytojų.

Sklandžiai perėjome į nuotolinį darbą ir virtualų bendravimą. Džiaugiamės, kad mūsų virtuali biblioteka ELVIS (elektroninių leidinių valdymo informacinė sistema) karantino laikotarpiu tapo

tiesiog nepamainomu ištekliu visiems skaitantiems savaip. Pavyko pasiekti, kad ELVIS vartotojų skaičius išaugtų net kelis kartus. Mes suteikiame galimybę visiems, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto, mėgautis literatūra taip pat patogiai kaip ir kiekvienam skaitytojui. Juk visi turime teisę mėgautis knygos turiniu, mokyti, augti ir tobulėti. Laimėsime visi, jei į negalią žiūrėsime ne kaip į kliūtį, bet kaip į unikalumą, kuris išsiskleidžia, kai sudaromos tinkamos sąlygos ir galimybės.

Net ir gražiausios idėjos užgęsta, neturėdamos palaikymo, todėl labai noriu pasidžiaugti bibliotekos bendradarbiavimu su užsienio šalių ir Lietuvos bibliotekomis, įvairiomis neįgaliųjų organizacijomis, kultūros ir aukštojo mokslo įstaigomis. Kartu mes galime nuveikti daug daugiau.

Bet svarbiausi yra tie, dėl kurių stengiamės, kuriems ir dirbame. Labai gera išgirsti iš vaiko, turinčio disleksiją, mamos, kad įvyko lūžis, ir vaikas su malonumu pradėjo skaityti knygas (jam priimtiniu būdu); iš neregio gauti padėką už naują garsinę knygą; iš muziejaus – prašymą pakonsultuoti, kaip pritaikyti ekspoziciją negalią turintiesiems. Tai yra patys brangiausi įvertinimai, patvirtinantys, kad judame teisinga linkme ir prisidedame prie visuomenės pokyčių.

Todėl esu nepaprastai dėkinga už man suteiktą geriausio 2020 m. bibliotekininko vardą. Jis patvirtina, jog mano asmeniškai ir visos mūsų komandos darbai yra matomi ir vertinami. Šis apdovanojimas stiprina mano tikėjimą savimi ir įkvepia tobulėti, dėti dar daugiau pastangų, kad skaityti galėtų visi. Jei per vienus metus padarėme tokią didelę pažangą, pagalvokite, ką galime padaryti per trejus. Lietuvos aklųjų bibliotekos vardu noriu pasakyti, kad sustoti mes neketiname.

Šis sunkus laikas dar nesibaigė, tačiau visiškai neabejoju, kad atkakliai ir išradingai dirbdamos bibliotekos įveiks visus iššūkius. Jos visada bus ta vieta, kur galima gauti patikimos informacijos, profesionalią konsultaciją ir pagalbą. Arba tiesiog ateiti ir ramiai bei saugiai paskaityti.

DOC. DR. GINTARĖ TAUTKEVIČIENĖ

Kauno technologijos universiteto bibliotekos direktorė

Jono Klėmano nuotr.

Bibliotekos jau keletą dešimtmečių gyvena nuolatinių pokyčių sąlygomis, tačiau 2020-aisiais, kaip ir visas pasaulis, jos dirbo karantino sąlygomis. Palikdamos galimybę skolintis leidinius į namus, visas kitas paslaugas jos galėjo teikti tik perkeldamos jas į virtualiąją erdvę ar nuotoliniu būdu. Tai buvo didelis iššūkis, tačiau kartu pamatėme, kad galime sėkmingai dirbti, bendrauti tarpusavyje, vartotojams

teikti el. išteklių prieigą, vykdyti mokymus, organizuoti renginius, teikti nuotolines konsultacijas bei pagalbą.

Bibliotekų darbuotojai labai greitai sugebėjo prisitaikyti prie pakitusių sąlygų, tačiau tai nebuvo atsitiktinė sėkmė, tai – ilgamečių pastangų ir tinkamai sudėliotų prioritetų rezultatas. Bibliotekininkai ne tik nuolat tobulina savo kompetenciją, bet ir ugdo vartotojų technologijų naudojimo ir informacinius gebėjimus. Ši aplinkybė buvo lemiamas veiksnys, kodėl bibliotekos per karantiną net trumpam nenutraukė darbo. Bibliotekininkai nuotoliniu būdu tęsė įvairias veiklas ir sulaukė didelio vartotojų susidomėjimo. Taip teikiama pagalba ir konsultacijos tapo reikšmingos visų tipų, ypač akademinė, bibliotekų vartotojams. 2020 m. žymiai išaugo el. išteklių panauda. Kad gautum reikiamą šaltinį, nebūtina atvykti į biblioteką, tai galima padaryti iš savo darbo ar namų kompiuterio bet kuriuo paros metu. Esu įsitikinusi, kad ir pasibaigus karantinui dalis paslaugų (ypač mokymai, konsultacijos) ir toliau bus teikiamos virtualiojoje erdvėje.

Geriausio 2020 m. bibliotekos vadovo vardas paskatino pagalvoti, kas yra geras vadovas. Mano nuomone, vadovas turi turėti aiškią viziją ir planą, kaip ją įgyvendinti. Vadovui svarbu gebėti klausytis ir girdėti, gebėti inicijuoti ir skatinti pokyčius, sutelkti darbuotojus bendram tikslui. Tačiau pokyčiams organizacijoje įgyvendinti nepakanka gero vadovo – greta jo turi būti gera, organizacijai atsidavusi ir lojali komanda, kuri būtų pasirėngusi keistis, ieškoti naujų sprendimų, tobulėti. Žinios ir kompetencija – gerai, bet dar svarbiau darbuotojų asmeninės savybės, nuostatos ir vertybės, lemiančios požiūrį į darbą ir vartotoją. Labai svarbu optimizmas, kūrybiškumas, pozityvus požiūris į supančią aplinką, svarbu, kad darbuotojai į kylančius sunkumus žvelgtų kaip į naujas galimybes.

Atstovaudama akademinėi bibliotekai, noriu pabrėžti, kad mūsų biblioteka yra vienas iš Kauno technologijos universiteto padalinių ir savo tikslus turi derinti su bendrais universiteto tikslais. Akademinės bibliotekos vadovas turi gerai išmanyti ne tik bibliotekos veiklas, bet ir bendruosius organizacijos procesus, suprasti, kas vyksta studijų ir mokslinių tyrimų aplinkoje, ko reikia studentui, dėstytojui, mokslininkui.

Noriu pasidžiaugti, kad 2021 m. pabaigoje Kauno technologijos universiteto studentų miestelyje duris turėtų atverti modernus daugiavfunkcis centras su integruota biblio-

teka. Individualaus ir grupinio darbo, pristatymų ir laisvalaikio erdvės akademinės bendruomenės nariams bus atviros išties para. Neabejoju, kad naujosios mūsų bibliotekos erdvės taps visos akademinės bendruomenės traukos centru.

Nacionalinės Lietuvos bibliotekų savaitės proga bibliotekų darbuotojams noriu palinkėti būti kūrybingiems, domėtis inovacijomis, nuolat tobulėti ir būti pasirėngusiems keistis, o svarbiausia – į kylančius sunkumus žvelgti kaip į galimybes atveriančius iššūkius.

GINTAUTAS JAZDAUSKAS

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos kultūros projektų vadovas

Gintauto Jazdausko nuotr.

Bibliotekoms, kaip ir kitoms kultūros įstaigoms, pandemija metė iššūkį, tačiau lankstumas, kūrybiškumas, dažnai ir projektinis finansavimas leido greitai reaguoti. Manau, kad bibliotekų sektorius puikiai prisitaikė prie pandemijos padiktuotos naujosios realybės ir parodė sugebantis dirbti labai ribotomis sąlygomis. Žvelgiant į bibliotekų matomumą virtualiojoje erdvėje, paslaugų įvairovę, mokymų, renginių formatus,

nekyla abejonių, kad esame lankstūs. Tai puikus įrodymas, kad pagrindinė bibliotekų misija – tarnauti visuomenės poreikiams ir visapusiškai juos atliepti – sėkmingai vykdoma. Ir nesvarbu, pandemijos metas ar ne.

Bibliotekos visuotinio karantino metu tapo ypač svarbios. Knygų skaitymas yra viena kultūros vartojimo formų, todėl skaitymo skatinimas, sukuriant saugų knygų išdavimo ir grąžinimo būdą, per karantiną tapo veiksminga bibliotekų prerogatyva. Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka mieste įdiegė knygomatų paslaugą, taigi nuo šiol gyventojai gali skolintis knygas visiškai bekontakčiu būdu. Beje, šią paslaugą jau teikia ne viena šalies viešoji biblioteka.

Asmeninėje profesinėje veikloje darbas nuotoliniu būdu atnešė nemažai iššūkių. Didžiausia kliūtis, be abejonės, buvo nežinomybė dėl ateities – tiek bibliotekų paslaugų prasme, tiek mezgant ar palaikant partnerystes su kitais kultūros ir socialiniais partneriais. Tačiau sugebėjome greitai persiorientuoti. Galėjome atsigręžti į savo aplinką, apmąstyti, kaip dirbsime šiuo sunkiu laikotarpiu, o ir panaikinus tam tikrus ribojimus. To rezultatas, pavyzdžiui, Lietuvos apskrities bibliotekų ir Lietuvos aklujų bibliotekos įgyvendintas projektas „Biblioteka visiems“, kuris padėjo viešosioms bibliotekoms tarpti draugiškoms autizmo spektro ir kitų kognityvinių sutrikimų turintiems asmenims.

Neabejoju, kad bibliotekos išliks kultūros ir visuomeninio sektoriaus lyderės. Šios ir kitos transformacijos, darbo su visuomene formų paieška leidžia mums atrasti save iš naujo. To bibliotekos neturėtų atsakyti ir ateityje. Taigi toliau kūrybingai judame į priekį ir esame lankstūs!

Parengė Vaidenė Grybauskaitė